

Перспективи лексикографічної діяльності кафедр перекладу вищих технічних навчальних України

За роки незалежності в нашій країні укладено відносно багато перекладних і тлумачних словників з різних галузей науки і техніки. Наприклад, протягом 2005-2009 рр. у Львівському державному університеті безпеки життєдіяльності (ЛДУ БЖД) видано п'ять різних за обсягом і мовами словників пожежно-технічної термінології [1-5].

Розвитку лексикографічної роботи в Україні сприяють кафедри теорії та практики перекладу, прикладної лінгвістики вищих навчальних закладів, в яких курсантам і студентам читається курс «Лексикографія» або «Комп'ютерна лексикографія», «Теорія і практика перекладу» та інші дисципліни, які стосуються укладання і перекладу різних спеціалізованих словників. Вони повинні стати лексикографічними і дослідницькими центрами, де має творитися і досліджуватися сучасна українська та іншомовна термінологія нових, а також давно відомих терміносистем.

Мета доповіді – поділитися досвідом організації укладання «Англійсько-українського словника пожежно-технічних термінів» студентами напряму підготовки «Філологія» кваліфікації «Перекладач» під керівництвом викладачів кафедри іноземних мов та технічного перекладу (ІМтаТП) ЛДУ БЖД спільно з викладачами відповідних технічних кафедр під час практичних занять з дисципліни «Комп'ютерна лексикографія».

Перший досвід подібної роботи отримано нами у Національному університеті «Львівська політехніка» (НУЛП) у 1998-1999 навчальному році. Під час читання дисципліни «Лексикографія» для студентів другого курсу кафедри прикладної лінгвістики НУЛП напряму підготовки «Філологія» (24 години лекційних і 4 години практичних занять), їм, крім лекцій, присвячених історії розвитку лексикографії в Україні та за кордоном, видам словників, сучасним технологіям їх укладання, було запропоновано самому або в колективі співавторів укласти словник із 1000 і більше термінів з тематики, запропонованої викладачем або вибраної самостійно. У кінці семестру студентами було підготовлено перші електронні варіанти самостійно укладених українсько-англійських, англійсько-українських словників. Деякі з них були укладені на базі англійсько-російських словників, доповнених термінами із сучасної літератури відповідної тематики, періодики, та

інших джерел і один комп'ютерний словник, а саме: 1. Українсько-англійський словник лінгвістичних термінів (обсягом понад 7 тисяч лексичних одиниць); 2. Українсько-англійський словник термінів інформатики (обсягом понад 3 тис. л. о.); 3. Українсько-англійський словник гістологічних термінів (біля 3 тис. л.о. на основі самостійно виявлених і перекладених термінів); 4. Українсько-англійський та англо-український словник побутової лексики і сленгу (біля 1 тис. самостійно виявлених слів та виразів); 5. Англо-український частотний словник-мінімум для читання газетних текстів (біля 6,3 тис. л.о.); 6. Англо-український словник, американського сленгу (біля 9 тис. слів та виразів); 7. Англо-український частотний словник-мінімум з фізики (біля 2,6 тис. л.о.); 8. Англо-український словник термінів Internet (біля 1 000 виявлених в глосаріях термінів); 9. Англо-український словник банківських термінів (біля 1 000 л.о.); 10. Англо-український словник нових економічних термінів (біля 1 000 часто використовуваних термінів); 11. Англо-український словник прикметникових виразів (біля 1 000 самостійно виявлених лексичних одиниць); 12. Англо-український словник фразових дієслів (біля 3 тис. л.о.); 13. Список англійських, українських та російських термінів з теорії і практики перекладу (біля 200 л.о. запропонованих для дослідження викладачем); 14. Комп'ютерний словник синонімів загальноживаної англійської лексики (біля 4 тис. л.о.) [6, с. 90-93].

Прикладом організації дослідження української термінології може бути організоване нами написання курсових робіт студентами четвертого курсу Львівської політехніки з дисципліни «Теорія і практика перекладу». Ще на третьому курсі навчання студенти слухають лекції і вчать перекладати на практичних заняттях однослівні та багатокомпонентні терміни, інтернаціональну лексику, власні назви, назви фірм, компаній та ін. на прикладах із фахової літератури з різних галузей науки і техніки. Тому, наприклад, групі із десяти студентів було запропоновано дослідити структуру і проблеми перекладу цих термінів, власних назв, назв фірм, компаній, які зустрічаються в науково-технічній літературі з дистанційного навчання, на матеріалі вітчизняних і закордонних матеріалів та описати в курсових роботах за такою тематикою:

I. Структура і переклад термінів з дистанційного навчання: 1) українських і англійських однослівних термінів; 2) українських абревіатур англійською мовою; 3) англійських абревіатур українською мовою; 4) українських і англійських двокомпонентних термінів; 5) українських і англійських трьох- і більше компонентних термінів.

II. Методи і шляхи передачі в науково-технічній літературі

дистанційного навчання: 1) українських назв навчальних закладів і компаній англійською мовою; 2) англійських назв навчальних закладів і компаній українською мовою; 3) українських власних імен англійською мовою; 4) англійських власних імен українською мовою.

У процесі дослідження студенти освоїли методи виявлення спеціальної термінології з цієї тематики, визначення її структури, методи перекладу й описали результати, а також підготували доповіді за своїми дослідженнями на студентську конференцію.

Написання магістерських і дипломних робіт студентами спеціальності «Філологія» також були присвячені дослідженням англійської та української термінології і різних питань, пов'язаних з їх функціонуванням, методами дослідження з використанням інформаційно-комунікаційних технологій та ін. Наприклад, одну із виконаних під нашим керівництвом і захищених дипломних робіт було присвячено укладанню пошукового тезауруса лінгвістичних термінів. Пізніше цей тезаурус активно використовувався під час практичних занять з лексикології та теорії і практики перекладу у Львівській політехніці.

У 2012-2013 навчальному році на гуманітарному факультеті Львівського державного університету безпеки життєдіяльності проведено перший набір студентів за напрямом підготовки «Філологія» кваліфікації «Перекладач». Ліцензовано підготовку фахівців з перекладу технічної літератури з таких мов: англійська-українська, німецька-українська, французька-українська і польська-українська. Цього навчального року розпочалася підготовка майбутніх перекладачів з англійської та української мов.

В Україні поки що не опубліковано англо-українських та українсько-англійських словників пожежно-технічної термінології, які б охоплювали більшість термінів з цієї тематики. Для перекладу пожежно-технічної літератури під час занять з іноземної мови курсанти і студенти нашого університету користуються згаданими вище словниками, виданими в нашому університеті, а також зарубіжними перекладними і тлумачними словниками [7-9].

Для підготовки перекладачів, в тому числі пожежно-технічної літератури, з англійської та української мов потрібно створити перекладні словники з цієї тематики. Тому під час проведення практичних занять двосеместрового курсу з дисципліни «Комп'ютерна лексикографія» (36 годин лекційних і 36 годин практичних занять) студентам було запропоновано укласти «Англійсько-український словник пожежно-технічних термінів» спільно з викладачами кафедри іноземних мов та технічного перекладу, залучити до цієї роботи професорсько-викладацький штат кафедр університету, які безпосередньо

займаються підготовкою пожежників і добре володіють англійською та українською мовами, а також колишніх випускників університету, які зараз працюють в пожежних частинах англійських країн. За основу взято виданий у нашому університеті англо-український словник пожежно-технічних термінів [1], доповнено термінами з інших згаданих вище словників з цієї тематики [4-5, 7-9]. Загальний обсяг словника становить близько 20 000 термінів і термінологічних сполучень.

Опрацьований матеріал словника аналізують викладачі кафедри ІМтаТП, які зайняті написанням кандидатських дисертацій на базі пожежно-технічної термінології та проводять заняття з основної іноземної мови для студентів за напрямом підготовки «Філологія». Під час практичних занять з дисципліни «Комп'ютерна лексикографія» студенти мають можливість уточнювати значення незрозумілих для них термінів, пропонувати варіанти їх перекладів українською мовою спільно із запрошеними викладачами кафедр, які користуються українськими термінами з цієї тематики на лекціях, практичних заняттях, лабораторних роботах з курсантами і студентами за напрямками підготовки і спеціальностями «Пожежна безпека», «Охорона праці» та ін. Для перекладу багатьох нових термінів приходиться залучати випускників університету, які працюють за кордоном за спеціальністю і повсякденно користуються цими термінами, а отже точніше можуть запропонувати їх українські еквіваленти. Для спілкування з колишніми випускниками використовується електронна пошта, програмне забезпечення у вільному доступі Skype та вебіари.

Студенти вже приступили до досліджень стосовно структури англійських термінів словника, шляхів поповнення терміносистеми новими термінами та ін., результати яких будуть висвітлені на студентських міжнародних конференціях.

Висновки. Прочитані лекції з теоретичних питань комп'ютерної лексикографії та проведені практичні заняття, під час яких студенти укладають самостійно словник, дали можливість прищепити їм вміння орієнтуватися в сучасних проблемах у цій галузі знань, а також отримати навички відбору, підготовки матеріалів для укладання традиційного словника технічних термінів, створити на його основі комп'ютерний словник, зробити свій внесок в українське словникарство.

Набутий досвід укладання англійсько-українського словника можна буде використати під час створення німецько-українського, французько-українського та польсько-українського словників пожежно-технічних термінів.

Література

1. Англо-український пожежно-технічний словник-мінімум / Укл. Вовчаста Н., Бугайська О. – Львів, 2005. – 182 с.
2. Німецько-український пожежно-технічний словник-мінімум для Львівського інституту пожежної безпеки МНС України / Укл. Сольський Р. – Львів, 2005. – 60 с.
3. Французько-український пожежно-технічний словник-мінімум для Львівського інституту пожежної безпеки МНС України / Укл. Попко І. – Львів, 2005. – 74 с.
4. Козяр М., Шадрін А., Кочан І. Цивільний захист. Частина перша: Пожежно-рятувальна справа. Ілюстрований словник-довідник. – Львів: Вид-во "Сполом", 2006. – 552 с.
5. Короткий українсько-англійський словник зі сфери надзвичайних ситуацій / Укл. Вовчаста Н., Бугайська О. та ін.; За ред. Ковалю М., Шуневича Б. – Львів: Вид-во ЛДУ БЖД, 2009. – 232 с.
6. Шуневич Б. Сучасні способи відбору термінів та укладання перекладних словників нових терміносистем // Вісник Житомирського держ. ун-ту ім. Івана Франка, 2008. – Вип. 38. – С. 90-93.
7. Купрін Г., Новобытов А., Чамеев А. Англо-русский пожарно-технический словарь. М.: Воен. издат., 1980. – 343 с.
8. Lexicon Brandschutz. – Berlin, 1986. – 720 p.
9. Ratownictwo: Słownik polsko-angielsko-niemiecko-rosyjski / M. Krasnodebska, E. Hadyniak, K. Dominski, P. Dominska/ – Warszawa: Fundacja Edukacja i Technika Ratownictwa, 2006. – 343 s.

Ольга Шурлина

г. Воронеж, Российская Федерация

Локализация программного обеспечения в глобальном мире

В стремительно меняющемся мире перемены затрагивают различные сферы деятельности человека. С конца 80-х годов XX века в экономике, политике, технологиях началось движение в направлении интеграции. Распространение процесса глобализации обусловили ряд ключевых экономических факторов. Среди них: либерализация основных отраслей промышленности, развитие свободной торговли в качестве доминирующей экономической модели, возникновение в Америке, Европе и Азии региональных экономических сообществ, создание в мире единой технической и логистической инфраструктуры. Кроме того, благодаря появлению и быстрому распространению сети Интернет компании получили возможность использовать дешевую платформу для международной торговли и рекламы. В результате, сегодня мы, находясь, например, в России, покупаем фрукты и овощи, выращенные в Испании и Марокко. Бытовая электроника собирается из компонентов, произведенных в разных странах. Различные услуги

Jamal Al-Qinai. Asymmetry of Gender Markedness in English-Arabic Translation	3
Марина Альошина. Стилiстичнi аспекти роману Марка Твена «Пригоди Гекльберрi Фiнна» в українських та російських перекладах	19
Maria Antoniou. Translating Humour: the Case Study of French Comics Translated to Greek	23
Svitlana Babych, Kurt Eberle, Bogdan Babych. Development of Hybrid Machine Translation Systems for Under-Resourced Languages: Automated Creation of Lexical and Morphological Resources for MT	27
Ирина Баклан. Дiловий дискурс на сучасному етапi розвитку перекладознавства	31
Наталiя Башук. Переклад технiчних термiнiв	35
Elena Beloglazova, Viktor Kabakchi. The Translator and Ideological Confrontation	39
Наталiя Бiлоус, Тетяна Семiгiнiвська. Професiйна придатнiсть як невид'ємний компонент професiйної етики майбутнього перекладача	42
Oleksandr Bilous. Colloquial Lexis as the Means of Conveying the Author's and Character's Figurative Information	47
Георгий Богданов. Переводоведение как наука	53
Алiна Брюховець, Наталiя Борисенко. Використання евфемiзмiв як вияв полiткоректностi в друкованих англomовних ЗМi та їхнiй переклад українською	57
Тетяна Введенська. Прагматичнi аспекти науково-технiчного перекладу	62
Алексей Вдовичев. Лексическая проблема перевода терминов-синонимов в специальном тексте	67
Алексей Вдовичев, Сергей Ковальчук. Факторы межкультурной коммуникации в переводческой деятельности	71
Tomasz Wiech. Typology of Barriers and Disturbances in Simultaneous Interpreting	75
Леся Вiкторова. Формування вмiнь iншомовного професiйного спiлкування перекладачiв	79
Марина Возна, Олександр Гапонiв. Прагматичне адаптування в перекладi iдеологiчно-забарвленої лексики	84
Святомира Возняк. Феномен антиномiй та протирiч як субстантивних форм буття у текстi та його перекладах: на матерiалi сонетiв В. Шекспiра	90
Олександра Войтова, Тетяна Крилова. Синтаксичнi перетворення атрибутивних словосполучень пiд час перекладу газетно-iнформацiйних текстiв	99
Любов Гастинщикова, Оксана Полякова. Передперекладацький етап у дубляжi англomовних анімацiйних фiльмiв українською	103

Михайло Гінзбург. Як перекладати англomовні фахові тексти українською з погляду гендерної толерантності.....	109
Ігор Гонга. Переклад полікомпонентних термінів з агентивними формантами в авіаційній галузі	115
Вера Горшкова. Типология юридических текстов и терминовтворчество. 118	
Артур Гудманиян, Сергій Сидоренко. Чи правильно перекладена Європейська хартія регіональних мов або мов меншин?.....	123
Анжела Гузь. Відтворення професійного мовлення доктора Хауса в українському дубляжі.....	129
Эра Гукасова. Прагматическая адаптация художественного текста в процессе перевода (на материале русского, английского, новогреческого языков)	133
Анна Даниленко. Переклад ненормативної лексики в літературі (на матеріалі роману Стівена Кінга «Історія Лізі»)	140
Ніна Дюканова. Граматичні особливості перекладу англійської науково-технічної прози	145
Галина Єнчева, Євгенія Безсонова. Лінгвокультурний аспект асиметрії у перекладі художнього тексту.....	149
Оксана Журавльова, Ольга Романенко. Транспонування іррадіювального смислу в процесі перекладу	152
Людмила Зенина. Некоторые вопросы использования транскрипции как способа передачи реалий в процессе обучения переводу экономической безэквивалентной лексики	156
Виктор Кабакчи. Переводчик и английский язык вторичной культурной ориентации в эпоху «глобанглизации»	159
Наталія Каменева. Социокультурные аспекты ведения беседы в традициях англоязычных культур.....	170
Наталья Камовникова. Пространственные модификации в переводах стихотворений Редьярда Кипплинга, или Где заходит солнце Британской Империи.....	175
Марина Капитонова. Культурная информация в аспекте межъязыковой симметрии в художественном переводе поэтического текста.....	181
Каринэ Кардаш. К вопросу о единице художественного перевода: лингвистический аспект	186
Лідія Каушанська. Граматичні особливості перекладу німецьких технічних текстів в космічній галузі українською мовою	191
Zaal Kikvidze. Lost and Acquired in Translation: Shades of Meaning in Language Names	194
Наталья Климович. Интертекстуальность и перевод	198
Олена Ковтун. Авіаційна терміносистема англійської мови та її переклад українською	203

частковій теоріях перекладу (на матеріалі іспанських герундіальних перифраз).....	389
Elena Fomenko. Functional-Typological Linguistic Aspects of Translating James Joyce	396
Олег Харченко. Комічний переклад в американському відеOVERBальному дискурсі.....	401
Інга Чиженко, Алла Сітко. Прагматичні проблеми перекладу риторичних запитань	406
Елена Чистова. Формирование китайских неотерминосистем по принципу перевода	409
Андрій Чубань. Класифікація та відтворення антропосемічних субстантивних композитів-бахуврих англійської мови.....	414
Наталія Шевчук. Психолого-педагогічні аспекти формування професійно-етичної компетентності	418
Жанна Шиповская. О переводе ненормативной речи персонажей англоязычной художественной прозы (на материале фрагментов, содержащих элементы южно-американских диалектов, пиджин инглиш и кокни)	421
Мар'яна Штогрин. Принципи розробки методичного забезпечення перекладацької практики	426
Ольга Шум. Особливості відтворення фразеології Василя Барки: перекладацький аспект.....	431
Богдан Шуневич. Перспективи лексикографічної діяльності кафедр перекладу вищих технічних навчальних України	435
Ольга Шурлина. Локализация программного обеспечения в глобальном мире	439
Світлана Шурма, Євгенія Верходанова. Труднощі перекладу при відтворенні концептуальної моделі ВЕЛИКИЙ ЛАНЦЮГ БУТТЯ (на матеріалі перекладів американських творів XX – XXI ст. українською).....	444
Світлана Шурма, Ольга Володарська. Відтворення інтенційної семантики англomовних рекламних слоганів українською	448
Наталія Юзефович. Юмор и ирония в лингвокультурном субстрате: что с ними происходит в переводе?	453
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	457

АВІАЦІЙНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
(Україна)
Гуманітарний інститут
Кафедра англійської філології
і перекладу

АВИАЦИОННЫЙ
УНИВЕРСИТЕТ
(Украина)
Гуманитарный институт
Кафедра английской филологии
и перевода

СИБІРСЬКИЙ
ФЕДЕРАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
(Російська Федерація)
Інститут економіки, управління
та природокористування
Кафедра
ділової іноземної мови

СИБИРСКИЙ
ФЕДЕРАЛЬНЫЙ
УНИВЕРСИТЕТ
(Российская Федерация)
Институт экономики, управления
и природопользования
Кафедра
делового иностранного языка

ФАХОВИЙ ТА ХУДОЖНИЙ ПЕРЕКЛАД: ТЕОРІЯ, МЕТОДОЛОГІЯ, ПРАКТИКА

Матеріали доповідей

VI Міжнародної науково-практичної конференції
05.04 - 06.04. 2013

Матеріали докладов

VI Международной научно-практической конференции

СПЕЦІАЛЬНИЙ І ХУДОЖЕСТВЕННИЙ ПЕРЕВОД: ТЕОРІЯ, МЕТОДОЛОГІЯ, ПРАКТИКА

Київ
«Аграр Медіа Груп»
2013

Фаховий та художній переклад: теорія, методологія, практика: матеріали доповідей VI Міжнародної науково-практичної конференції 5-6 квітня 2013 р. / за заг. ред. А.Г. Гудманяна, С.І. Сидоренка. – К.: Аграр Медіа Груп, 2013. – 472 с.

Збірник містить матеріали доповідей VI Міжнародної науково-практичної конференції з питань теорії та практики перекладу, що відбулась 5-6 квітня 2013 року на кафедрі англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (м. Київ, Україна).

Специальный и художественный перевод: теория, методология, практика: материалы докладов VI Международной научно-практической конференции 5-6 апреля 2013 г. / под общей ред. А.Г. Гудманяна, С.И. Сидоренко. – Киев: Аграр Медиа Групп, 2013. – 472 с.

Сборник содержит материалы докладов VI Международной научно-практической конференции по актуальным вопросам теории и практики перевода, которая состоялась 5-6 апреля 2013 года в Национальном авиационном университете (г. Киев, Украина).

General and Specialist Translation / Interpretation: Theory, Methods, Practice: Proceedings of the 6th International Conference. – Kyiv: AgrarMedia Group, 2013. – 472 p.

The book contains papers presented by the participants of the 6th International Conference on theory and practice of translation / interpretation held at the National Aviation University (Kyiv, Ukraine) on 5-6 April 2013.

Голова організаційного комітету:

Гудманян А.Г., д-р філол. наук, проф., в.о. директора Гуманітарного інституту Національного авіаційного університету (Україна)

Председатель оргкомитета:

Гудманян А.Г., д-р филол. наук, проф., и.о. директора Гуманитарного института Национального авиационного университета (Украина)

Заступники голови оргкомітету:

Сидоренко С.І., канд. філол. наук, доцент каф. англійської філології і перекладу Гуманітарного ін-ту НАУ;

Разумовська В.А., канд. філол. наук, проф. кафедри ділової іноземної мови Ін-ту економіки, управління та природокористування Сибірського федерального університету, голова Красноярського регіонального відділення Спільки перекладачів Росії

Заместители председателя оргкомитета:

Сидоренко С.И., канд. филол. наук, доцент каф. английской филологии и перевода Гуманитарного ин-та НАУ;

Разумовская В.А., канд. филол. наук, проф. кафедры делового иностранного языка Ин-та экономики, управления и природопользования Сибирского федерального университета, руководитель Красноярского регионального отделения Союза переводчиков России

Рекомендовано до друку вченою радою Гуманітарного інституту Національного авіаційного університету (Протокол № 3 від 13.03.2013 р.)

ISBN 978-617-646-151-7